

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

1959 · 50 · 2009

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARA/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 22766/04)

KARAR

STRAZBURG

30 Haziran 2009

KESİNLEŞMİŞ KARAR

30.09.2009

Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

KARA/TÜRKİYE KARARI

Kara/Türkiye davasında,

Başkan

Françoise Tulkens,

Hâkimler

Ireneu Cabral Barreto,

Vladimiro Zagrebelsky,

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Sally Dollé'nin katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

9 Haziran 2009 tarihinde gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşı olan İsmail Kara'nın ("başvuran"), 2 Haziran 2004 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru (no. 22766/04) bulunmaktadır.

2. Başvuran, İstanbul Barosuna bağlı Avukat S. Yılmaz tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmektedir.

3. Mahkeme, 13 Mart 2007 tarihinde, Sözleşme'nin 7, 10 ve 11. maddeleri bağlamındaki şikâyetlerin Hükümete bildirilmesine karar vermiştir. Sözleşme'nin 29. maddesinin 3. fıkrasının imkân verdiği üzere, Mahkeme ayrıca davanın kabul edilebilirliğinin ve esasının aynı zamanda incelenmesine karar vermiştir.

OLAY ve OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran 1953 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir.

KARA/TÜRKİYE KARARI

5. Başvuran, “Anadolu TAYAD” (“Anadolu Tutuklu ve Hükümlü Aileleri Yardımlaşma Derneği”, bundan böyle “dernek” olarak anılacaktır) başkanıdır.

6. 29 Kasım 2000 tarihinde, o dönemde F tipi ceza infaz kurumlarına nakillerini protesto etmek üzere tutuklular tarafından başlatılan açlık grevine destek olmak amacıyla, derneğin yönetim kurulu 1 Aralık 2000 tarihinden itibaren üyelerinin de süresiz bir açlık grevine başlamasına karar vermiştir.

7. 2 Aralık 2000 tarihinde dernek, şu şekilde bir broşür dağıtmıştır:

“Açlık grevleri devam ediyor! Onlar ölecek (...) Biz öleceğiz (...) Çocuklarımız gibi, yakınlarımız gibi biz de bedenlerimizi açlığa yatırıyoruz.

Bugün, hücre [bireysel] barındırma sistemine sahip cezaevlerinin kapatılması talebiyle sürdürülen açlık grevinin 44. günüdür. [Tutuklular] cezaevlerinde, biz dışarıda bedenlerimizi açlığa yatırıyoruz. Bugüne kadar sokaklardaydık; çalmadığımız kapı, gitmediğimiz yer kalmadı. (...)

Çocuklarımız ne istiyor, biz ne istiyoruz? (...)

Bu eylem zorbalığa karşı bir direnişin başlangıcıdır; dört ailemiz bu eyleme katılacak ve Ümraniye’deki TAYAD [merkezinde] bedenlerini açlığa yatıracak.”

8. 4 Aralık 2000 tarihinde polis, derneğin almış olduğu bu kararı yerinde tespit etmek üzere dernek binasına gittiğini belirten bir tutanak düzenlemiştir.

9. Üsküdar Cumhuriyet Savcılığı, 8 Aralık 2000 tarihli yazısıyla, başvurunu ifade vermeye çağırmıştır.

10. 2908 sayılı Dernekler Kanunu uyarınca hazırlanan 8 Şubat 2001 tarihli iddianameyle savcılık, başvuranın da aralarında bulunduğu bazı kişiler hakkında cezai kovuşturma başlatmıştır. Savcılık, iddianamede özellikle derneğin F tipi ceza infaz kurumlarının açılmasını protesto eden tutuklulara destek vermek üzere açlık grevi başlatma kararı aldığını ve üyelerinin broşür dağıttığını vurgulamıştır.

11. Üsküdar Asliye Ceza Mahkemesi (bundan böyle “Asliye Ceza Mahkemesi” olarak anılacaktır), 27 Nisan 2001 tarihli duruşmada, başvurunu bir avukat tarafından temsil edilmeksizin dinlemiştir. İddianamenin, derneğin 29 Kasım 2000 tarihli kararının ve 4 Aralık 2000 tarihli tutanağın okunmasının ardından başvuran, kendisine isnat edilen fiilleri kabul etmiştir.

KARA/TÜRKİYE KARARI

12. Asliye Ceza Mahkemesi, başvuranın gıyabında 21 Eylül ve 7 Aralık 2001 ve yine 5 Nisan, 14 Haziran, 7 Ağustos ve 8 Kasım 2002 tarihlerinde bir duruşma gerçekleştirmiştir.

13. Başvuranın gıyabında görülen 27 Aralık 2002 tarihli duruşmada savcılık esas hakkındaki taleplerini sunmuş ve iddianamesini yinelemiştir.

14. Asliye Ceza Mahkemesi, 27 Aralık 2002 tarihli bir kararla, 2908 sayılı Kanun'un 37. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, 29 Kasım 2000 tarihinde açlık grevi organize etmek ve broşür dağıtmak nedeniyle başvurunu altı ay hapis cezasına mahkûm etmiş ve daha sonra bu cezayı 547.560.000 Türk lirası para cezasına çevirmiştir.

15. Başvuran, Yargıtaya sunduğu 7 Temmuz 2003 tarihli ek dilekçesinde, adil yargılanma hakkına ve Dernekler Kanunu'na atıfta bulunarak, söz konusu kararın bozulmasını talep etmiştir. Başvuran, temyiz başvurusunda böyle bir broşürün herhangi bir kişi tarafından yayımlanabileceğini ifade etmiştir.

16. Yargıtay, 18 Kasım 2003 tarihinde verdiği kararla, itiraz edilen kararı onamış ve Yargıtayın kararı 19 Aralık 2003 tarihinde Üsküdar Asliye Ceza Mahkemesi kalemine gönderilmiştir.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

17. 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 37. maddesinin 1. fıkrası, derneklerin tüzüklerinde belirtilen faaliyetler dışında başka faaliyetlerde bulunamayacağını öngörmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 7, 10 VE 11. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

18. Başvuran, bir broşür dağıtması ve açlık grevi başlatma kararı alması nedeniyle ceza mahkemesi tarafından mahkûm edilmesinin ifade özgürlüğü ve dernek kurma hakkına müdahale teşkil ettiğini ileri sürmektedir. Başvuran bu bağlamda Sözleşme'nin 7, 10 ve 11. maddelerine atıfta bulunmaktadır.

KARA/TÜRKİYE KARARI

19. Mahkeme, başvuran tarafından ileri sürülen olayların daha ziyade Sözleşme'nin 10. maddesinin kapsamına girdiği kanaatindedir (*Karademirci ve diğerleri/Türkiye*, no. 37096/97 ve 37101/97, §§ 25-26, AİHM 2005-I). Bu nedenle Mahkeme, başvuranın şikâyetlerini yalnızca 10. madde bakımından inceleyecektir. Söz konusu maddenin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. (...)

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda (...) kamu düzeninin sağlanması (...), sağlığın (...) korunması (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

20. Hükümet, başvuranın iddiasına karşı çıkmaktadır.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

21. Hükümet, iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair bir kabul edilemezlik itirazı ileri sürmektedir. Hükümet, başvuranın Sözleşme'nin 10. maddesine dayanan şikâyetini ulusal mahkemeler önünde ileri sürmediğini savunmaktadır.

22. Başvuran bu konuda görüş bildirmemektedir.

23. Mahkeme, başvuranın 7 Temmuz 2003 tarihinde Yargıtaya sunduğu ve adil yargılanma, Dernekler Kanunu ve özünde ifade özgürlüğüne atıfta bulunduğu ek dilekçede, verilen kararın bozulmasını talep ettiğini kaydetmektedir (bk. yukarıdaki 15. paragraf). Dolayısıyla başvuran, Mahkeme önünde dile getirdiği şikâyeti ulusal mahkemeler önünde de ileri sürmüştür. Bu nedenle Hükümetin itirazının reddedilmesi uygundur.

24. Mahkeme, söz konusu şikâyetin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Mahkeme ayrıca, başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını saptamaktadır. Dolayısıyla, söz konusu şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi uygundur.

B. Esas Hakkında

1. Bir Müdahalenin Varlığı Hakkında

25. Başvuran, başkanı olduğu dernek tarafından alınan bir karar nedeniyle kendisinin ceza mahkemesince mahkûm edilmesinin ifade özgürlüğü hakkına müdahale teşkil ettiğini iddia etmektedir. Hükümet durumun böyle olmadığını ileri sürmektedir. Başvuran gibi Mahkeme de ihtilaf konusu tedbirin ilgilinin ifade özgürlüğü hakkına bir müdahale oluşturduğu kanaatindedir.

2. Müdahalenin Gerekçesi Hakkında

26. Bu türden bir müdahale “kanunla öngörülmediği”, 10. maddenin 2. fıkrasında sıralanan meşru amaçlardan birini ya da birkaçını izlemediği ve bu amaçlara ulaşmak için “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı sürece Sözleşme’nin 10. maddesini ihlal etmektedir.

a) “Kanunla öngörülme”

27. Mahkeme, başvuranın, ceza mahkûmiyetinin 2908 sayılı Kanun’un 37. maddesinin 1. fıkrasına dayandırılmış olmasına itiraz etmediğini tespit etmektedir. Mahkeme ayrıca ihtilaf konusu mahkûmiyetin yasal bir temeli olduğunu kaydetmektedir.

b) Meşru amaç

28. Hükümet, müdahalenin kamu düzenini korumayı ve başkalarının sağlığını korumayı amaçladığını ileri sürmektedir. Başvuran bu konuda görüş bildirmemektedir. Mahkeme kamu düzeninin korunmasına ilişkin olarak Hükümetin değerlendirmesine katılmaktadır.

c) “Demokratik bir toplumda gereklilik”

29. Hükümet, başvuranın derneğinin tutuklu ve hükümlülerin aileleri arasında yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmeyi amaçladığını açıklamaktadır. Dernek, bu kişilere ekonomik, sosyal, kültürel ve hukuki destek sağlamayı ve sağlık ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktaydı. Hükümet, başvuranın dernek adına açlık grevi başlatma kararı almak ve bunu uygulamaya koymak suretiyle tutukluların açlık grevini teşvik ettiğini ve onların yaşamını tehlikeye attığını ileri sürmektedir.

KARA/TÜRKİYE KARARI

Hükümet ayrıca başvuranın Dernekler Kanunu'na aykırı hareket ettiğini ileri sürmektedir. Hükümet, başvurana verilen cezanın izlenen amaçla orantılı olduğunu ve ceza mahkûmiyetinin daha sonra para cezasına çevrildiğini belirtmektedir.

30. Başvuran iddialarını yinelemektedir.

31. Mevcut davada başvuranın mahkûmiyetinin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, Sözleşme'nin 10. maddesine ilişkin içtihadından doğan temel ilkeleri hatırlatmaktadır; bu ilkeler, özellikle *Yalçın Küçük/Türkiye* (no. 28493/95, § 37, 5 Aralık 2002), *Sunday Times/Birleşik Krallık* (no. 1) (26 Nisan 1979, § 62, A Serisi no. 30), *Öztürk/Türkiye* ([BD], no. 22479/93, § 64, AİHM 1999-VI) ve *Nilsen ve Johnsen/Norveç* ([BD], no. 23118/93, § 43, AİHM 1999-VIII) kararlarında ifade edilmiştir.

32. Mahkeme böylelikle, ifade özgürlüğünün, demokratik bir toplumun temel esaslarından ve toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için temel koşullardan birini teşkil ettiğini hatırlatmaktadır. Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası saklı kalmak koşuluyla, ifade özgürlüğü yalnızca olumlu karşılanan veya zararsız ya da önemsiz olarak görülen “bilgi” veya “fikirler” için değil; aynı zamanda incitici, şok edici, endişe verici “bilgi” veya “fikirler” için de geçerlidir: Bu çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin bir gereği olup bunlar olmadan “demokratik bir toplum” olmaz.

33. Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası anlamında “gereklilik” kavramı “zorunlu bir sosyal ihtiyaç” içermektedir. Genel olarak ifade özgürlüğünün kullanılmasına yönelik herhangi bir müdahalenin “gerekliliği” ikna edici bir şekilde ortaya konulmalıdır. Şüphesiz, bu müdahaleyi haklı gösterebilecek bu türden bir ihtiyacın bulunup bulunmadığını değerlendirme görevi öncelikle ulusal makamlara aittir ve bu amaçla ulusal makamlar belirli bir takdir yetkisine sahiptir. Bununla birlikte, söz konusu takdir yetkisi, Mahkemenin hem kanun hem de kanunu uygulayan kararlar üzerindeki denetimi ile birlikte yer almaktadır.

34. Bu denetimi yerine getirirken Mahkemenin görevi ulusal mahkemelerin yerine geçmek değil; nihai olarak, söz konusu müdahaleyi oluşturan “kısıtlama” veya “ceza” kararlarının Sözleşme'nin 10. maddesiyle korunan ifade özgürlüğüyle bağdaşp bağdaşmadığını denetlemektir. Bu amaçla Mahkeme, söz konusu

KARA/TÜRKİYE KARARI

müdahaleyi davanın bütünlüğü çerçevesinde değerlendirmelidir (bk. diğerleri arasında *Lingens/Avusturya*, 8 Temmuz 1986, § 46, A Serisi no. 103; *Rizos ve Daskas/Yunanistan*, no. 65545/01, § 44, 27 Mayıs 2004).

35. Mahkeme ayrıca, somut olayda, 10. maddenin “herkese” ifade özgürlüğü güvencesi sağladığını ve bu özgürlüğün kullanılmasında izlenen amacın niteliğine veya gerçek ya da tüzel kişilerin üstlendikleri role göre herhangi bir ayırım yapılmadığını hatırlatmayı yararlı görmektedir (*Tapkan ve diğerleri/Türkiye*, no. 66400/01, § 68, 20 Eylül 2007).

36. Mahkeme, başvuranın mahkûmiyetinin, açlık grevi başlatılması ve ihtilaf konusu broşürün dağıtılması kararlarının alındığı bağlamda değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir. Bu çerçevede hatırlatmak gerekir ki başvuran, tutuklu ve hükümlü aileleri yardımlaşma derneği “Anadolu TAYAD” üyesidir. Olayların meydana geldiği dönemde, yeni ceza infaz kurumu rejiminde koğu sistemi yerine bir ila üç kişilik yaşam birimlerini öngören F tipi ceza infaz kurumlarına karşı tutuklular tarafından açlık grevleri yürütülmekteydi (*Balyemez/Türkiye*, no. 32495/03, § 24, 22 Aralık 2005; *Tekin Yıldız/Türkiye*, no. 22913/04, § 16, 10 Kasım 2005). Mahkeme, o dönemde kamuoyunun bu olaylardan kitlesel medya organları aracılığıyla haberdar edildiğini kaydetmektedir. Başvuran ve “Anadolu TAYAD” derneği üyeleri, bu iki tür eylemi gerçekleştirmek suretiyle yalnızca ceza infaz kurumlarında başlatılan açlık grevleri ve kendi ifadelerine göre F tipi ceza infaz kurumlarındaki tutukluluk koşullarının kötülüğü hususunda kamuoyunu bilinçlendirmeyi amaçlamışlardır. Oysa mevcut davada başvuran, başkalarını açlık grevi yapmaya ya da şiddete, silahlı direnişe ya da ayaklanmaya teşvik etmemiştir. Başvuran yalnızca aralarında yakın akrabasının bulunduğu tutuklularla dayanışma içerisinde gerçekleştirilen bu eylemler vasıtasıyla Türk toplumunda güncel olan bir konuya ilişkin kamuoyu farkındalığının artırılmasını hedeflemiştir.

37. Mahkeme, başvuran hakkında verilen ve daha sonra para cezasına çevrilen hapis cezası mahkûmiyetini olayların tamamı ışığında inceleyerek, demokratik bir toplumda ifade özgürlüğünün taşıdığı ayrıcalıklı önem dikkate alındığında, söz konusu mahkûmiyetin “demokratik bir toplumda gerekli” olmadığı sonucuna varmıştır. Özellikle, kullanılan yöntemler, izlenen amaçla orantısızdır.

38. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 10. maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

39. Başvuran, kendisine isnat edilen tüm suçlamalar hakkında bilgilendirilmediğinden şikâyetçi olmaktadır. Başvuran haklarının kendisine hatırlatılmadığını ve özellikle mali durumu dikkate alındığında kendisine resen bir avukat atanmadığını ileri sürmektedir. Başvuran ulusal mahkemelerin kararlarını gerekçelendirmediğini ifade etmektedir. Başvuran son olarak, asliye ceza mahkemesinin bağımsızlığından ve tarafsızlığından kuşku duymaktadır; zira savcının ve mahkemeyi oluşturan hâkimlerin aynı platformda oturduklarını, oysa kendisinin sanık olarak ayrı bir yerde oturduğunu ve ayakta dinlendiğini, bu nedenle savcılığın sanki mahkeme heyetinin bir parçasıymış gibi görüldüğünü, oysa savcının kamu makamını temsil ettiğini ileri sürmektedir. Başvuran Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürmektedir.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Gerekçenin Yokluğu

40. Başvuran ulusal mahkemelerin kararlarını gerekçelendirmediğini ifade etmektedir. Başvuran bu bağlamda Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürmektedir. Bu hükmün ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan (...) bir mahkeme tarafından, (...) görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

41. Mahkeme, Asliye Ceza Mahkemesinin mahkûmiyet kararından, başvuranın başkan sıfatıyla açlık grevi organize etme kararı alması ve broşür dağıtması nedeniyle mahkûm edildiğinin açıkça anlaşıldığını kaydetmektedir. Ayrıca Yargıtay, karar verirken, başvuran tarafından ileri sürülen her argümana detaylı şekilde yanıt vermek zorunda değildir.

42. Sonuç olarak bu şikâyet desteklenmemektedir ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerekmektedir.

2. Bağımsız ve Tarafsız Mahkeme

43. Başvuran, savcının mahkeme heyetiyle aynı platformda oturması nedeniyle asliye ceza mahkemesinin bağımsız ve tarafsız olmadığını ileri sürmektedir. Başvuran Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasına atıfta bulunmaktadır. Bu hükmün ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, (...) görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

44. Mahkeme, başvuranın bu şikâyeti ulusal makamlar önünde ileri sürmediğini ve ilk kez Mahkeme önünde dile getirdiğini tespit etmektedir.

45. Sonuç olarak bu şikâyet, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddedilmesi gerekmektedir.

3. 6. Maddeye Dayanan Diğer Şikâyetler

46. Başvuran öncelikle haklarının kendisine hatırlatılmadığını ve özellikle mali durumu dikkate alındığında kendisine resen bir avukat atanmadığını ileri sürmektedir. Başvuran, kendisine isnat edilen tüm suçlamalar hakkında bilgilendirilmediğinden şikâyetçi olmaktadır. Başvuran asliye ceza mahkemesi önünde savunma dilekçesini sunma imkânı bulamadığını iddia etmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1 ve 3. fıkrasını ileri sürmektedir. Söz konusu hükmün ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan (...) bir mahkeme tarafından, (...) görülmesini isteme hakkına sahiptir.

(...)

a) Kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebebinden en kısa sürede, anladığı bir dilde ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek;

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak;

c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddi olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine

KARA/TÜRKİYE KARARI

gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek; (...)”

47. Hükümet, polisin dernek tarafından alınan kararı yerinde tespit etmek amacıyla dernek binasına giderek bir tutanak düzenlediğini açıklamaktadır. Başvuran ifade vermek üzere savcılık tarafından çağırılmış ve sonrasında bir iddianame düzenlenmiştir. Üsküdar Asliye Ceza Mahkemesi önünde görülen 27 Nisan 2001 tarihli ilk duruşmada iddianame okunmuştur. Söz konusu iddianamede ihtilaf konusu olayların yeri ve tarihi ile uygulanacak kanun maddeleri belirtilmiştir. Ayrıca Hükümet, aynı duruşmada başvuranın kendisine isnat edilen suçları kabul ettiğini bildirmektedir. Hükümet, başvuranın mali durumu itibarıyla kendisine resen adli yardım sağlanması için gerekli koşulları taşıdığını belirtmektedir. Ancak ilgili bu yönde hiçbir talepte bulunmamıştır. Asliye Ceza Mahkemesi önünde görülen ilk duruşmalarda başvuran bir avukat tarafından temsil edilmemiştir. Hükümet, başvuranın kendisini avukat olmaksızın savunacağını belirttiğini; fakat sonraki duruşmalara katılmadığını bildirmektedir.

48. Başvuran bu konuda görüş bildirmemektedir.

49. Mahkeme, başvuran hakkında Üsküdar Asliye Ceza Mahkemesi önünde bir cezai kovuşturma açıldığını ve başvuranın 27 Nisan 2001 tarihli duruşmada dinlendiğini tespit etmektedir (bk. yukarıdaki 11. paragraf). Bu bağlamda ve Hükümetin görüşleri ışığında Mahkeme, 28 Ekim 2008 tarihli yazısıyla başvurandan özellikle, hakkında yürütülen yargılama sırasında neden bir avukat tarafından temsil edilmek istemediğini ve neden adli yardım talebinde bulunmadığını açıklamasını istemiştir. Ayrıca, başvuranın Üsküdar Asliye Ceza Mahkemesi önünde görülen duruşmalardan habersiz olduğu varsayılsa dahi, söz konusu mahkemenin kararının bir örneğini elde etmiş olduğu ve sonrasında Yargıtaya başvurduğu dikkate alındığında, Mahkemenin bu hususa ilişkin sorusuna da başvuran tarafından yanıt verilmemiştir.

50. Dolayısıyla, bilgi taleplerine başvurandan yanıt gelmemesi nedeniyle Mahkeme, söz konusu şikâyetleri daha ileri düzeyde inceleyememektedir. Ayrıca Mahkeme, başvuranın bu şikâyetleri sürdürme niyetinde olmadığı sonucuna varmaktadır.

KARA/TÜRKİYE KARARI

51. Sonuç olarak, başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve bu kısmın, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

52. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

53. Başvuran, maruz kaldığını iddia ettiği manevi zarar karşılığında 5.000 avro ile ödediği adli para cezasına karşılık 547.600.000 Türk lirası (yaklaşık 313 avro) talep etmektedir. Başvuran buna ilişkin makbuzu sunmaktadır.

54. Hükümet bu meblağa itiraz etmektedir.

55. Mahkeme, başvuranın daha sonra para cezasına çevrilen ceza mahkûmiyeti nedeniyle Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmış olduğundan, söz konusu para cezasının tamamının, yani 313 avro tutarındaki miktarın başvurana ödenmesi gerektiği kanaatindedir.

Mahkeme, mevcut kararın, başvuranın maruz kaldığı manevi zarar için tek başına yeterli bir adil tazmin sağladığını değerlendirmektedir.

B. Masraf ve Giderler

56. Başvuran ayrıca, yerel mahkemeler önünde yapılan masraf ve giderler için 1.500 avro ve Mahkeme önünde yapılan masraf ve giderler için 7.775 avro talep etmektedir. Başvuran ayrıca, tercüme masrafları için 250 avro talep etmekte ancak bu bağlamda herhangi bir kanıtlayıcı belge sunmamaktadır. Başvuran yalnızca avukatı ile yaptığı avukatlık ücret sözleşmesini ibraz etmektedir.

57. Hükümet bu miktarların doğruluğuna itiraz etmektedir.

58. Mahkemenin içtihadına göre, bir başvurana yalnızca, masraf ve giderlerinin gerçekliğini, gerekliliğini ve miktarlarının makul niteliğini ispatlaması

KARA/TÜRKİYE KARARI

durumunda bu masraflar iade edilebilmektedir. Somut olayda Mahkeme, önündeki belgeler ve yukarıda belirtilen kriterler ışığında başvuranın ulusal mahkemeler önünde yapmış olduğu yargılama giderlerine ilişkin talebini reddetmekte; Mahkeme nezdinde yapılan yargılama masraf ve giderleri için başvurana 2.300 avro ödenmesini makul bulmakta ve bu miktarın başvurana ödenmesine hükmetmektedir.

C. Gecikme Faizi

59. Mahkeme, gecikme faizi olarak, bu meblağlara, Avrupa Merkez Bankasının marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvuranın Sözleşme'nin 10. maddesine dayanan şikâyetinin kabul edilebilir olduğuna ve başvurunun kalan kısmının kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
3. Mevcut kararın, başvuranın maruz kaldığı manevi zarar için tek başına yeterli bir adil tazmin teşkil ettiğine;
4.
 - a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, Türk lirasına çevrilmek üzere:
 - i. Maddi tazminat olarak, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 313 avro (üç yüz on üç avro),
 - ii. Masraf ve giderler karşılığında, başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 2.300 avro (iki bin üç yüz avro) ödenmesine;
 - b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu meblağlara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan

KARA/TÜRKİYE KARARI

marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 30 Haziran 2009 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Sally Dollé
Yazı İşleri Müdürü

Françoise Tulkens
Başkan